

Významový poměr mezi souřadně spojenými větami hlavními

Spojením hlavních vět ve větném celku vzniká souvětí souřadné.

Mezi obsahy vět souřadně spojených může být různý významový poměr:

1) V poměru slučovacím jsou věty významově rovnocenné.

Spojovací výrazy: a, ani, také, potom, i – i, ani – ani, jednak – jednak, hned – hned, ...

2) V poměru stupňovacím druhá věta stupňuje, zesiluje obsah věty první.

Spojovací výrazy: ba, dokonce, ba i, dokonce i, nejen – ale i, nejen – nýbrž i.

3) V poměru odporovacím se obsahy vět stavějí proti sobě. Konfrontují se.

Spojovací výrazy: ale, avšak, však, nýbrž, sice – ale, ...

4) V poměru vylučovacím se obsahy vět navzájem vylučují. Platí-li jedna možnost, neplatí druhá (a naopak).

Spojovací výrazy: nebo, anebo, či, buď – (a)nebo, ...

5) V poměru příčinném (důvodovém) vyjadřuje druhá věta příčinu nebo vysvětlení obsahu věty první.

Spojovací výrazy: neboť, vždyť, totiž.

6) V poměru důsledkovém vyjadřuje druhá věta to, co vyplývá z obsahu věty první.

Spojovací výrazy: tedy, proto, tudíž (a tedy, a proto, a tak).

TEST – varianta A

Urči významový poměr mezi souřadně spojenými větami hlavními.

- 1) Za vesnicí rostl nízký les a za ním se třpytila zelená hladina přehradní nádrže.
- 2) Kluci zůstali sami, neboť se k nim cestou nikdo nepřipojil.
- 3) Levanduli vysazujeme do volné půdy nebo ji vkládáme do vhodného květináče.
- 4) Děda ho nejen vychoval, ale umožnil mu i studium na vysoké škole.
- 5) Venku mrzlo, avšak Hana se stále nevracela domů.
- 6) V dáli se zablesklo, ale déšť se nespustil.
- 7) Stará silnice byla plná velkých kaluží, ba místy tekly potůčky špinavé vody.
- 8) Bud' mi pomůžeš, nebo se s tebou nebudu kamarádit.
- 9) Děti si nevěděly s prací rady, proto přizvaly na pomoc tatínka.

- 10) V našem kraji žije nejen mnoho chráněných živočichů, ale roste tu i mnoho vzácných rostlin.
- 11) Očekával pětku z písemné práce, proto si nechal doma žákovskou knížku.

TEST – varianta B

Urči významový poměr mezi souřadně spojenými větami hlavními.

- 1) Museli jsme se vrátit domů, neboť se blížila bouřka.
- 2) Napsal si úkol, ba se i dlouho učil.
- 3) Potkal jsem ho, ale nepoznal mě.
- 4) Slunce svítí, ptáci zpívají.
- 5) Rozzlobila mě, a tak s ní nemluví.
- 6) Buď pojedu na výlet, nebo musím jít do školy.
- 7) Snažila se hodně, avšak práce se jí nedařila.
- 8) Musím se zastavit doma, nemám totiž peníze.
- 9) Nejen že mě pozdravil, ale smekl i klobouk.
- 10) Koruny stromů se ohýbaly i tráva ve větru lehala.
- 11) Vím to, proto už nejsem překvapená.

TEST – varianta C

Urči významový poměr mezi souřadné spojenými větami hlavními a do textu doplň čárky.

- 1) Běžel za ním a nedohonil ho.
- 2) Rychlík mi ujel a tak jsem musel jet do Prahy osobním vlakem.
- 3) Neviděl příchozího ani neslyšel jeho kroky.
- 4) Sundal obraz ze zdi a honem na něm utíral prach.
- 5) Budeš bydlet s námi v chatce nebo se nastěhuješ k někomu jinému?
- 6) Vůbec se mi neozvali a proto jsem z toho celá zoufalá.
- 7) Drze se na ně díval dokonce chvíli odmlouval.
- 8) Nešli jsme pohodlnou cestou nýbrž dali jsme se přímo do kopce.
- 9) Nemohu jít s tebou do kina vždyť už nemám v kapse ani korunu.
- 10) Hned jsem musela mýt nádobí hned jsem běžela na nákup.
- 11) Z nepozornosti jsem strčila do sklenice a ta spadla na zem.

Řešení:

TEST – varianta A

1)	1VH	slučovací	2VH
2)	1VH	příčinný	2VH
3)	1VH	vylučovací	2VH
4)	1VH	stupňovací	2VH
5)	1VH	odporovací	2VH
6)	1VH	odporovací	2VH
7)	1VH	stupňovací	2VH
8)	1VH	vylučovací	2VH
9)	1VH	důsledkový	2VH
10)	1VH	stupňovací	2VH
11)	1VH	důsledkový	2VH

TEST – varianta B

1)	1VH	příčinný	2VH
2)	1VH	stupňovací	2VH
3)	1VH	odporovací	2VH
4)	1VH	slučovací	2VH
5)	1VH	důsledkový	2VH
6)	1VH	vylučovací	2VH
7)	1VH	odporovací	2VH
8)	1VH	příčinný	2VH
9)	1VH	stupňovací	2VH
10)	1VH	slučovací	2VH
11)	1VH	důsledkový	2VH

TEST – varianta C

- 1) Běžel za ním, a nedohonil ho.
- 2) Rychlík mi ujel, a tak jsem musel jet do Prahy osobním vlakem.
- 3) Neviděl příchozího ani neslyšel jeho kroky.
- 4) Sundal obraz ze zdi a honem na něm utíral prach.
- 5) Budeš bydlet s námi v chatce, nebo se nastěhuješ k někomu jinému?
- 6) Vůbec se mi neozvali, a proto jsem z toho celá zoufalá.
- 7) Drze se na ně díval, dokonce chvíli odmlouval.
- 8) Nešli jsme pohodlnou cestou, nýbrž dali jsme se přímo do kopce.
- 9) Nemohu jít s tebou do kina, vždyť už nemám v kapse ani korunu.
- 10) Hned jsem musela mýt nádobí, hned jsem běžela na nákup.
- 11) Z nepozornosti jsem strčila do sklenice a ta spadla na zem.

1)	1VH	odporovací	2VH
2)	1VH	důsledkový	2VH
3)	1VH	slučovací	2VH
4)	1VH	slučovací	2VH
5)	1VH	vylučovací	2VH
6)	1VH	důsledkový	2VH
7)	1VH	stupňovací	2VH
8)	1VH	odporovací	2VH
9)	1VH	příčinný	2VH
10)	1VH	slučovací	2VH
11)	1VH	slučovací	2VH